

Ustavni sud Crne Gore, u Prvom vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama, u sastavu od sudija, Dragane Đuranović, kao predsjednice Vijeća i sudija Snežane Armenko i Momirke Tešić, kao članica Vijeća, na osnovu odredaba čl. 149 st. 1 tač. 3 Ustava Crne Gore, čl. 48 tač. 10 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Sl. list Crne Gore”, br. 11/15), na sjednici Vijeća, od 16. juna 2023. godine, donio je

ODLUKU

ODBIJA SE ustavna žalba.

O b r a z l o ž e n j e

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM CRNE GORE

1. M. L., iz B. P., koga zastupaju K. D. i E. D., advokati iz B. P., podnio je blagovremenu i dozvoljenu ustavnu žalbu protiv rješenja Višeg suda u Bijelom Polju, Kvž. br. 52/23, od 12. aprila 2023. godine, Osnovnog suda u Bijelom Polju, Kv. br. 72/23, od 7. aprila 2023. godine i Višeg suda u Bijelom Polju, Kvž. br. 46/23, od 6. aprila 2023. godine, zbog povrede prava iz čl. 6, 17, 19, 20, 29, 30 i 35 Ustava Crne Gore i čl. 5, 6, 7 i 13 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

2. U ustavnoj žalbi je, u suštini, navedeno, da je rješenjem Osnovnog suda u Bijelom Polju, Kv. br. 52/23, od 27. marta 2023. godine, ukinut pritvor, ovdje podnosiocu ustavne žalbe, protiv kojeg rješenja je ODT u Bijelom Polju, izjavilo žalbu, a koja istom nije dostavljena na odgovor, što je u suprotnosti sa članom 391 Zakonika o krivičnom postupku, kojim je decidno propisano da okrivljeni ima pravo na podnošenje odgovora na žalbu u roku od 8 dana od dana prijema žalbe; da navedeno predstavlja eklatantno kršenje osnovnih ljudskih prava i sloboda, imajući u vidu da je Viši sud u Bijelom Polju odlučio o izjavljenoj žalbi, a da nijesu ispunjeni zakonski uslovi da se po istoj postupa, kojim postupanjem je donio nezakonito i neustavno rješenje; da je određivanjem pritvora podnosiocu po pritvorskom osnovu iz čl. 448 st. 1 tač. 2 ZKP, istom povrijeđena prezumpcija nevinosti, jer se u obrazloženju rješenja prvostepenog suda, kojim je određen pritvor navodi “da iz iskaza saslušanih svjedoka prioizilazi da je okrivljeni izvršio krivično djelo koje mu se stavlja na teret”; da se pobijanim rješenjem ne odlučuje o pritvoru već o krivici okrivljenog; da je takvo stanovište suda u direktnoj suprotnosti sa odredbom člana 3 ZKP i odredbom člana 35 Ustava Crne Gore; da je osim pretpostavke nevinosti, podnosiocu grubo prekršeno i pravo na pravično suđenje; da u pravcu produženja pritvora prema podnosiocu po pritvorskom osnovu iz čl. 448 st. 1 i 2 ZKP, nije navedena nijedna relevantna činjenica i okolnost, što se pokušalo nadomjestiti netačnim citiranjem iskaza svjedoka i podataka iz kaznene evidencije; da se prilikom određivanja i produžavanja pritvora mora voditi računa o načelu srazmjernosti, te da mora biti ograničeno njegovo trajanje, te da sud mora imati u vidu i neke od mjera propisanih odredbom čl. 166 ZKP. Konačno je predloženo usvajanje ustavne žalbe, ukidanje osporenih rješenja i vraćanje predmeta na ponovni postupak i odlučivanje.

3. Ustavni sud, saglasno odredbi čl. 149 st. 1 tač. 3 Ustava Crne Gore, odlučuje o ustavnoj žalbi zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajemčenih Ustavom nakon iscrpljivanja svih djelotvornih

pravnih sredstava. Prema odredbi čl. 68 st. 1 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore ("Sl. list Crne Gore", br. 11/15) ustavna žalba može se podnijeti protiv pojedinačnog akta državnog organa (...) i da se ustavna žalba može podnijeti nakon iscrpljivanja djelotvornih pravnih sredstava, koja podrazumijevaju da je podnosilac ustavne žalbe u postupku iskoristio sva pravna sredstva na koja je imao pravo u skladu sa zakonom, uključujući i djelotvorna i vanredna pravna sredstva i druga posebna pravna sredstva koja mogu dovesti do izmjene pojedinačnog akta u korist podnosioca ustavne žalbe, odnosno do prestanka ili ispravljanja radnje, odnosno prekida nepostupanja državnog organa.

4. U toku postupka pružanja ustavnosudske zaštite, povodom ispitivanja osnovanosti žalbe, u granicama istaknutog zahtjeva, Ustavni sud utvrđuje da li je podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno njegovo Ustavom zajemčeno pravo ili sloboda.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

5. Ustavni sud je na osnovu uvida u osporena rješenja nadležnih sudova, utvrdio sljedeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavnosudskom predmetu.

6. Rješenjem Osnovnog suda u Bijelom Polju, Kv. br. 72/23, od 7. aprila 2023. godine, prema okrivljenom M.L. (podnosiocu ustavne žalbe) zbog krivičnog djela napad na službeno lice u vršenju službene radnje iz čl. 376 st. 1 KZRCG, određuje se pritvor u trajanju od 30 (trideset) dana, na osnovu čl. 448 st. 1 tač. 2 ZKP, koji mu se ima računati od dana i časa lišenja slobode.

7. U obrazloženju rješenja je navedena hornologija predmetnog krivičnog postupka:

„Rješenjem sudije za istragu Osnovnog suda u Bijelom Polju Kri. br. 10/23 od 16.01.2023. godine, okrivljenom M.L. iz B.P., zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti iz čl. 376 st. 1 KZCG, određen je pritvor u trajanju do 30 (trideset) dana, na osnovu čl. 448 st. 1 tač. 2 Zakonika o krivičnom postupku (Zkp CG), koji mu se ima računati od momenta lišenja slobode, dana 14.01.2023. godine, od 15:30 h.

Rješenjem vijeća ovog suda Kv. br. 19/23 od 30.01.2023. godine, na predlog ODT-a, pritvor je produžen, kao i rješenjem Kv. br. 39/23 od 27.02.2023. godine, po istom pritvorskom osnovu, do dalje odluke suda.

Osnovno državno tužilaštvo u Bijelom Polju je dana 27.01.2023. godine, podnijelo ovom sudu optužni predlog Kt. br. 8/23, protiv okrivljenog M.L. iz B.P., zbog krivičnog djela napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti iz čl. 376 st. 1 KZCG.

Osnovno državno tužilaštvo u Bijelom Polju u svom aktu Kt. br. 8/23 od 27.03.2023. godine, dalo je mišljenje da prema okrivljenom M.L. i dalje stoje razlozi za trajanje pritvora po pritvorskom osnovu iz čl. 448 st. 1 tač. 2 Zkp CG.

Rješenjem Osnovnog suda u Bijelom Polju Kv. br. 52/23 od 27.03.2023.godine, okrivljenom M.L. (JMB), koji se u pritvoru nalazi po rješenju sudije za istragu ovog suda Kri.br.10/23 od 16.01.2023. godine, produžavan rješenjima vijeća ovog suda Kv. br. 19/23 od 30.01.2023. godine i Kv.br.39/23 od 27.02.2023. godine, UKINUT JE PRITVOR, te je naloženo da se isti ima ODMAH pustiti na slobodu.

Na odnosno rješenje, Odt je blagovremno izavilo žalbu Višem sudu u Bijelom Polju, zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tač. 9 ZKP-a i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja iz čl. 388 ZKP-a, sa predlogom da Viši sud u Bijelom Polju usvoji izjavljenu žalbu, ukine pobijano rješenje i predmet vrati na ponovno odlučivanje.

Rješenjem Višeg suda u Bijelom Polju Kvž. br. 46/23 od 06.04.2023.godine, uvažena je žalba Odt-a u Bijelom Polju, i ukinuto je rješenje Osnovnog suda u Bijelom Polju Kv. br. 52/23 od 27.03.2023.godine, i predmet je vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.(...)“

8. Rješenjem Višeg suda u Bijelom Polju, Kvž. br. 52/23, od 12. aprila 2023. godine, izjavljena žalba odbija se kao neosnovana.

9. U obrazloženju osporenog rješenja u bitnom navedeno je sljedeće:

„Prvostepeni sud pravilno nalazi da postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično djelo koje mu se optužbom stavlja na teret, odnosno da je dana 13 januara 2023.godine, oko 20,00h, u mjestu Granice, napao službeno lice – oštećenog B. Č., lugara u vršenju službene dužnosti - prilikom obilaska terena, kojom prilikom je isti zatekao okrivljenog kako istovara sa prikolice od traktora drvne sortimente, koji potiču iz bespravne sječe, pa nakon što se oštećeni obratio riječima „Šta radiš ovo“ isti mu je odgovorio „Sad ću ti pokazati šta radim“, a zatim sjekirou koju je držao u rukama, zamahnuo u pravcu oštećenog, kojom prilikom ga je udario držalicom sjekire u predjelu desne podlaktice, a potom ponovo zamahnuo u njegovom pravcu, prilikom čega se oštećeni izmakao unazad. Naime, okrivljeni M. L. je osnovano sumnjiv da je učinio predmetno krivično djelo, a koja osnovana sumnja proizilazi iz dokaza prikupljenih u dosadašnjem toku postupka, prvenstveno iskaza svjedoka oštećenog B. Č., koji u bitnom navodi da je prilikom obilaska terena za koji je zadužen dana 09.01.2023. godine, zatekao na jednoj livadi trupce koji potiču iz bespravne sječe, a u dogovoru sa šefom pošao dana 13.01.2023. godine, da provjeri da li će neko vući trupce koje je ranije pronašao, a u društvu sa njim bili su Lj. Č. i N.S.. Nije zatekao trupce na tom mjestu, pa je pošao vidljivim tragom i vidio traktor kako skreće sa glavnog puta prema Goduši, a kada je stigao do njega zatekao je okrivljenog M. L. koji je pokušavao da odveže trupce koji su bili natovareni na prikolici. Pita ga je šta to radi, a okrivljeni je u rukama držao sjekiru i obišao prikolicu traktora uputivši se prema njemu, a kada je bio blizu podigao je sjekiru i zamahnuo, obrativši mu se riječima: „Sad ću ti pokazati šta radim“. Tada ga je držalicom sjekire udario u predjelu desne podlaktice, a onda zamahnuo drugi put, ali se izmakao i okrivljeni nije uspio da ga udari, te da je sjekiru držao za dno držalice, s tim što nije mogao da se izjasni da li je oštri ili tupi kraj metalnog dijela bio okrenut prema njemu. Prethodno navedeni iskaz ovog svjedoka oštećenog potvrđuju i svojim saglasnim iskazima svjedoci Lj. Č. i N. S... do nivoa osnovane sumnje. Konačno, osnovana sumnja proizilazi i iz iskaza svjedoka F.S., medicinske dokumentacije na ime oštećenog i to izvještaja ljekara iz HMP broj protokola 884 od 14.01.2023. godine (sa dijagnozom laesio traumatica antebrachi superficialis), te službene zabilješke Uprave policije CB Bijelo Polje od 13.01.2023. godine.

Takođe, po ocjeni vijeća ovog suda, postoji dovoljan stepen realne opasnosti da će okrivljeni boravkom na slobodi ponoviti krivično djelo, što sve ukazuje da i dalje postoje razlozi koji opravdavaju određivanje pritvora iz čl.448 st.1 tač.2 Zkp, zbog kojih je pritvor ranije i određivan. Ovo kod činjenice da je okrivljeni lice koje je ranije više puta osuđivano, između ostalog i za istovrsno krivično djelo koje mu se sada optužbom stavlja na teret, kao i za druga krivična djela sa elementima nasilja, što ukazuje na njegovu sklonost ka vršenju krivičnih djela i istorijat kriminogenog ponašanja, bez obzira na vrijeme koje je proteklo od činjenja tih krivičnih djela. Naime, postoje posebne okolnosti koje ukazuju da će, boravkom na slobodi, okrivljeni ponoviti krivično djelo, tim prije što od izvršenja djela (za koje u spisima predmeta postoji osnovana sumnja da je izvršio) koje mu se stavlja na teret nije prošao duži vremenski period kada bi se po redovnom toku stvari moglo očekivati slabljenje navedenog osnova, pa su sve to razlozi koji opravdavaju određivanje pritvora prema okrivljenom M. L.. U tom smislu, težina krivičnog djela, način i sredstvo izvršenja krivičnog djela i druge okolnosti koje ga prate, za koje se okrivljeni tereti, opravdaju postojanje navedenog pritvorskog osnova iz čl.448 st.1 tač.2 ZKP.“

III RELEVANTNO MATERIJALNO PRAVO

A. Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 57/09, 49/10 i 35/2015):

Član 163

Mjere koje se mogu preduzeti prema okrivljenom za obezbjeđenje njegovog prisustva i za nesmetano vođenje krivičnog postupka su: poziv, dovođenje, mjere nadzora, jemstvo i pritvor.

Nadležni sud će se pridržavati uslova određenih za primjenu pojedinih mjera, vodeći računa da se ne primjenjuje teža mjera, ako se ista svrha može postići blažom mjerom.

Mjere iz stava 1 ovog člana ukinuće se po službenoj dužnosti kad prestanu razlozi zbog kojih su preduzete ili po žalbi, odnosno zamijeniće se drugom blažom mjerom kad za to nastupe uslovi.

Odredbe čl. 164 i 165 i člana 166 stav 2 tačka 6 ovog zakonika primjenjuju se i na osumnjičenog.

Član 448 stav 1 tačka 2

Pritvor se može odrediti, u cilju nesmetanog vođenja krivičnog postupka, protiv lica za koje postoji osnovana sumnja da je učinilo krivično djelo, ako:

2) posebne okolnosti ukazuju da će okrivljeni dovršiti pokušano krivično djelo ili izvršiti krivično djelo kojim prijeti ili ponoviti krivično djelo.

B. Krivični zakonik („Službeni list Crne Gore“, br.40/08, 25/10, 32/11, 40/13, 56/13, 14/15, 42/15, 44/17, 49/18, 3/20, 144/21 i 145/21):

Član 376 stav 1

(1) Ko napadne ili prijeti da će napasti službeno lice u vršenju službene dužnosti, kazniće se zatvorom do tri godine.

IV OCJENA USTAVNOG SUDA

10. Podnosilac ustavne žalbe smatra da sudovi nijesu dali opravdane razloge za određivanje pritvora, te nije navedena nijedna relevantna činjenica i okolnost, koja bi ukazivala na realnu opasnost da bi okrivljeni boravkom na slobodi ponovio krivično djelo, već se isto probalo nadomjestiti netačnom interpretacijom iskaza svjedoka i netačnim izvodom iz kaznene evidencije. Takođe, smatra da sud prilikom određivanja pritvora nije vodio računa o načelu srazmjernosti. Smatra da su i u obrazlaganju sudovi povrijedili pretpostavku njegove nevinosti kada su naveli “da iz iskaza saslušanih svjedoka prouzilazi da je okrivljeni izvršio krivično djelo koje mu se stavlja na teret”. Nadalje, podnosilac ustavne žalbe smatra da to što žalba ODT-a u Bijelom Polju, izjavljena protiv rješenja Osnovnog suda u Bijelom Polju, Kv.br.52/23, od 27. marta 2023.godine, istom nije dostavljena na odgovor, predstavlja kršenje njegovih ljudskih prava i sloboda, jer je takvo postupanje suda je u suprotnosti sa članom 391 Zakonika o krivičnom postupku.

11. U ustavnoj žalbi podnosilac svoje prigovore, između ostalog, temelji na čl. 32 Ustava Crne Gore i njemu odgovarajući čl. 6 st. 1 Konvencije. S tim u vezi Ustavni sud podsjeća da se čl. 32 Ustava (kao ni čl. 6 st. 1 Konvencije) ne primjenjuje na postupke određivanja/produženja pritvora, jer se u tom postupku ne odlučuje "o sumnji ili optužbi zbog krivičnog djela" (uporedi s predmetom Evropskog suda za ljudska prava, *Bah protiv Holandije*, br. 35751/20, § 34., presuda od 22. juna 2021.).

12. Imajući u vidu navedeno, te istaknute prigovore, Ustavni sud razmotrio je ustavnu žalbu s aspekta prava na ličnu slobodu zajemčenu čl. 29 st. 1 i 2 i čl. 30 Ustava Crne Gore i čl. 5 st. 1 c) Konvencije, te s aspekta pretpostavke nevinosti zajemčene čl. 35 Ustava i čl. 6 st. 2 Konvencije.

13. Relevantne odredbe Ustava Crne Gore glase na način koji slijedi:

Lišenje slobode Član 29 stav 1 i 2

Svako ima pravo na ličnu slobodu.

Lišavanje slobode dopušteno je samo iz razloga i u postupku koji je predviđen zakonom.

Pritvor Član 30 stav 1 i 4

Lice za koje postoji osnovana sumnja da je izvršilo krivično djelo može, na osnovu odluke nadležnog suda, biti pritvoreno i zadržano u pritvoru samo ako je to neophodno radi vođenja krivičnog postupka.

Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće moguće vrijeme.

Pretpostavka nevinosti Član 35

Svako se smatra nevinim dok se njegova krivica ne utvrdi pravosnažnom odlukom suda.

Okrivljeni nije obavezan da dokazuje svoju nevinost.

Sumnju u pogledu krivice sud je obavezan da tumači u korist okrivljenog.

14. Relevantne odredbe Konvencije glase na način na koji slijedi:

Član 5 stav 1

Svako ima pravo na slobodu i bezbjednost ličnosti.

Niko ne može biti lišen slobode osim u slijedećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

(...)

c) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnu sudsku vlast zbog opravdane sumnje da je izvršilo krivično djelo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim kako bi se predupredilo izvršenje krivičnog djela ili bjekstvo po njegovom izvršenju;

(...).

Član 6

(...)

2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatraće se nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona. (...).

A. PRAVO NA LIČNU SLOBODU

a) Opšta načela

15. Pravo na ličnu slobodu jedno je od temeljnih ljudskih prava. Ustav sadrži načelo nepovredivosti slobode čovjeka koja se može ograničiti samo pod uslovima propisanim zakonom.

16. Ustavni sud ističe da je pritvor dopušteno odrediti samo kada postoji "osnovana sumnja" da je počinjeno krivično djelo te, načelno, samo s ciljem obezbjeđenja pokretanja i nesmetanog vođenja krivičnog postupka. Za njegovo određivanje, ZKP uvijek traži kumulativno postojanje "osnovane sumnje" da je učinjeno krivično djelo i postojanje barem jednog od razloga taksativno nabrojanih u čl. 448 st. 1 ZKP-a (skraćeni postupak).

17. Pri odlučivanju o određivanju/produžavanju pritvora potrebno je poštovati načelo srazmjernosti (proporcionalnosti). Zato Ustavni sud ocjenjuje pretežu li razlozi javnog interesa nad pravom podnosioca na ličnu slobodu i pretpostavku nevinosti. U skladu s navedenim načelom, nadležni sud je u obavezi da ispituje da li postoje uslovi da umjesto mjere pritvora koju je ovlašten da odredi, naloži sprovođenje blaže mjere ako se njome može postići ista svrha.

18. Opravdanost određivanja i produženja pritvora u istrazi utvrđuje se s obzirom na razloge i dužinu trajanja vodeći računa o okolnostima svakog pojedinog predmeta. Pritom je potrebno razmotriti dva uslova za njegovu (dalju) primjenu: da li su razlozi koji ga opravdavaju i dalje "relevantni i dovoljni" i da li su organi u krivičnom postupku u vođenju samog postupka pokazala "posebnu marljivost".

19. Da bi razlozi za pritvor bili relevantni i dovoljni oni ne mogu biti apstraktni i uopšteni, nego se trebaju odnositi na specifične činjenice koje se tiču podnosioca ustavne žalbe, a koje su odlučne za svaku pojedinu zakonsku osnovu za pritvora. Protekom vremena važnost pažljivog ispitivanja opravdanosti određenog i produženog pritvora dobija na značaju.

b) Primjena opštih principa na konkretan predmet

I U odnosu na zakonitost lišenja slobode

(i) Postojanje osnovane sumnje

20. Ustavni sud ocjenjuje da je u konkretnom slučaju pritvor podnosiocu ustavne žalbe određen od strane nadležnih organa sudske vlasti u postupku propisanom zakonom. Osporena rješenja sudovi su donijeli na osnovu mjerodavnih odredaba Zakonika o krivičnom postupku, nakon što je vijeće Višeg suda u Bijelom Polju, odlučujući o žalbi branioca okrivljenog (podnosioca žalbe) ispitalo opravdanost određivanja pritvora podnosiocu, s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja i svoje zaključke u osporenom rješenju, zasnovalo na razlozima koji, po ocjeni Ustavnog suda, nijesu proizvoljni i arbiterni sa ustavnopravnog aspekta.

21. Naime, Ustavni sud ukazuje da je prvostepeni sud svoju odluku zasnovao na činjenici da je podnosilac osnovano sumnjiv da je izvršio krivično djelo napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti iz čl. 376 st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore. Viši sud u Bijelom Polju je, odlučujući o žalbi, prihvatio stav prvostepenog suda i odbio žalbu branioca okrivljenog, kao neosnovanu, pri tom navodeći da je podnosilac osnovano sumnjiv da je izvršio krivično djelo koje mu se stavlja na teret optužnim predlogom Osnovnog državnog tužilaštva u Bijelom Polju, Kt. br. 8/23, od 27. januara 2023. godine. Sud je dalje naveo da osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično djelo koje mu se stavlja na teret proizilazi iz dokaza prikupljenih u dosadašnjem toku postupka (iskaza svjedoka oštećenog B. Č., te svjedoka Lj. Č., N. S. i S. F., medicinske dokumentacije na ime oštećenog – Izvještaja ljekara iz HMP, broj protokola 884, od 14. januara 2023. godine i Službene zabilješke Uprave Policije CB Bijelo Polje, od 13. januara 2023. godine).

22. Ustavni sud smatra da su navedene okolnosti dovoljne za ispravan zaključak sudova o postojanju osnovane sumnje da je podnositelj učinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret. Osim toga, Ustavni sud ističe da se u predmetima određivanja/produženja pritvora ne razmatra niti odlučuje o krivici okrivljenog. Stoga se ne može ulaziti ni u pojedina činjenična pitanja ni ocjenjivati dokazi. O postojanju osnovane sumnje kod primjene mjere određivanja i produženja pritvora zaključuje se iz sadržaja relevantnih dokaza koje Ustavni sud nije ovlašten cijeliti u ovoj fazi postupka.

(ii) Postojanje opasnosti od ponavljanja krivičnog djela

23. Kada je riječ o pritvorskom osnovu iz člana 448 stav 1 tačka 2 ZKP-a, Ustavni sud ukazuje da navedena zakonska odredba, na osnovu koje je podnosiocu određen pritvor zbog opasnosti od ponavljanja krivičnog djela ("iteracijska opasnost") ima preventivni karakter očuvanja javne sigurnosti. U pogledu navedenog pritvorskog osnova i postojanja okolnosti koje opravdavaju bojazan od ponavljanja krivičnih djela, valja podsjetiti na stavove Evropskog suda za ljudska prava u primjeni odredbe člana 5 stav 1 tačke c Evropske konvencije. Prema tim stavovima, opasnost da će krivično djelo biti ponovljeno, može se izvesti iz činjenice da je neko povratnik u činjenju istih ili sličnih krivičnih djela i da svaki put nastane znatna šteta za društvo i imovinu (Evropski sud, *Clooth protiv Belgije*, presuda od 12. decembra 1991. godine), dok je kod „novih” učinioca krivičnih djela to znatno teže dokazati. Što se tiče rizika od ponavljanja krivičnog djela, Evropski sud obrazlaže da se ta opasnost mora dokazati, a mjera mora biti prikladna, u svijetlu okolnosti slučaja i posebno prošlosti i ličnosti datog lica (vidi, *Clooth protiv Belgije*, stav 40).

24. Uvažavajući navedene pravne stavove Evropskog suda, Ustavni sud smatra da je nadležni sud pažljivo ispitao opravdanost pritvora, s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, te potpuno obrazložio razloge zbog kojih smatra da postoje razlozi za određivanje pritvora podnosiocu. Naime, odlučujući o pritvoru, u konkretnom slučaju, Osnovni sud u Bijelom Polju je osporavano rješenje prvenstveno bazirao na činjenicama da je podnositelj ustavne žalbe osnovano sumnjiv da je izvršio krivično djelo stavljeno mu na teret, pa kada se ova činjenica dovede u vezu sa činjenicom da je isti ranije, kako je to utvrđeno iz izvoda iz registra kaznene evidencije Ministarstva pravde, br. 19/23, od 16. januara 2023. godine, pravosnažno osuđivan, to navedeno predstavlja okolnosti koje u svojoj ukupnosti ukazuju da se radi o licu koje očigledno pokazuje sklonost ka vršenju krivičnih djela, kod čega je Osnovni sud u Bijelom Polju mišljenja da bi okrivljeni, ukoliko se nađe na slobodi mogao ponoviti krivično djelo. Takav stav Osnovnog suda u Bijelom Polju potvrdio je i Viši sud u Bijelom Polju, ističući da je okrivljeni ranije više puta osuđivan, između ostalog za istovrsno krivično djelo, koje mu se sad optužnim predlogom stavlja na teret, kao i za druga krivična djela sa elementima nasilja, što ukazuje na njegovu sklonost ka vršenju krivičnih djela i istorijat kriminogenog ponašanja, pa je našao da je opravdano određivanje pritvora okrivljenom po pritvorskom osnovu iz čl. 448 st. 1 tač. 2 Zakonika o krivičnom postupku.

25. Takođe, suprotno tvrdnjama podnosioca, nadležni sudovi su razmotrili i mogućnost zamjene pritvora drugim alternativnim mjerama i dali jasne i valjane razloge zbog čega pritvor nije

moguće zamijeniti blažom mjerom i dovoljne razloge zbog čega je potrebno odrediti pritvor protiv podnosioca.

26. Dakle, Ustavni sud prihvata zaključke sudova o postojanju opasnosti od ponavljanja krivičnog djela i određivanje pritvora radi ostvarivanja svrhe zbog koje je pritvor određen, te ih smatra dovoljnim i opravdanim. Ustavni sud smatra da se razlozi za određivanje pritvora podnosiocu, dati u osporavanim rješenjima, ne zasnivaju na neutemeljenom strahu od ponovnog izvršenja krivičnog djela podnosioca, već na detaljnoj analizi svih okolnosti konkretnog slučaja, a posebno prošlosti i ličnosti podnosioca ustavne žalbe, koji je ranije pravosnažno osuđivan, pa se potreba da se spriječi ponovno izvršenje krivičnog djela ukazuje kao jedini primjeren i legitiman osnov za određivanje pritvora.

27. Ustavni sud ocjenjuje da stavovima i razlozima, kojima su nadležni sudovi obrazložili osporena rješenja o određivanju pritvora, nije povrijeđeno pravo podnosioca zajemčeno odredbama čl. 29. st. 1. i 2. i čl. 30. st. 1. Ustava, odnosno čl. 5. st. 1. tač. c) i st. 3. Evropske konvencije, zbog čega je u konačnom odlučio kao u izreci.

B. PRETPOSTAVKA NEVINOSTI

28. Podnosilac smatra da mu je obrazloženjem “da iz iskaza saslušanih svjedoka priozilazi da je okrivljeni izvršio krivično djelo koje mu se stavlja na teret”, povrijeđena pretpostavka nevinosti.

a) Opšta načela

29. Pretpostavka nevinosti iz čl. 35 Ustava i njemu odgovarajućeg čl. 6 st. 2 Konvencije biće povrijeđena ako sudska odluka koja se odnosi na osobu okrivljenu za krivično djelo odražava mišljenje da je on kriv prije nego mu je krivica dokazana u skladu sa zakonom. Dovoljno je da postoji neko obrazloženje koje navodi na zaključak da sud smatra okrivljenog krivim. Svako preuranjeno izražavanje takvog mišljenja od strane suda neizbježno dovodi do povrede pretpostavke nevinosti (uporedi s predmetima ESLJP-a *Karan protiv Hrvatske*, br. 21139/05, djelimična odluka o dopuštenosti od 7. decembra 2006. godine, i *Getoš Magdić protiv Hrvatske*, br. 56305/08, djelimična odluka o dopuštenosti od 3. septembra 2009. godine).

30. Međutim, izražavanje mišljenja da je okrivljeni kriv treba razlikovati od izražavanja sumnje na izvršenje krivičnog djela, koje ne dovodi do povrede pretpostavke nevinosti. Pri tome će riječi i izrazi koje je sud upotrijebio biti od odlučne važnosti u ocjeni je li došlo do povrede pretpostavke nevinosti osobe protiv koje se vodi krivični postupak, a valja uzeti u obzir i kontekst i prirodu postupka u kojem je osporeno mišljenje izrečeno.

b) Primjena oštih načela na konkretan predmet

31. Podnosilac ustavne žalbe ističe da mu je povrijeđena pretpostavka nevinosti obrazloženjem “da iz iskaza saslušanih svjedoka proizilazi da je okrivljeni izvršio krivično djelo koje mu se stavlja na teret”.

32. Ustavni sud, imajući u vidu obrazloženje predmetnih rješenja, ocjenjuje da je ovaj prigovor očigledno neosnovan. Naime, sudovi su prilikom obrazlaganja osporenih rješenja naveli da osnovana sumnjaja da je okrivljeni, ovdje podnosilac ustavne žalbe, učinio predmetno krivično djelo proizilazi iz dokaza prikupljenih u dosadašnjem toku postupka, prvenstveno iz iskaza svjedoka, a ne izrazili stav “da iz iskaza saslušanih svjedoka proizilazi da je okrivljeni izvršio krivično djelo koje mu se stavlja na teret”, kako je to pogrešno navedeno u ustavnoj žalbi, što po ocjeni Ustavnog suda ne predstavlja prejudiciranje podnosiocove krivice, imajući u vidu da izražavanje sumnje na izvršenje krivičnog djela ne dovodi do povrede pretpostavke nevinosti.

C. OSTALI NAVODI

33. Po pitanju prigovora podnosioca ustavne žalbe da mu sud nije dostavio na odgovor žalbu na rješenje Osnovnog suda u Bijelom Polju, Kv. br. 52/23, odd 27. marta 2023. godine, kojim je istom ukinut pritvor određen rješenjem sudije za istragu Osnovnog suda u Bijelom Polju, Kri. br. 10/23, od 16. januara 2023. godine, a koji je produžen rješenjima tog suda Kv. br. 19/23, od 30. januara 2023. godine i Kv. br. 39/23, od 27. februara 2023. godine, a koje rješenje je prethodilo prvostepenom rješenju, kojim je podnosiocu određen pritvor, te da je takvo postpanje Osnovnog suda u Bijelom Polju u suprotnosti sa odredbom člana 391 ZKP, kojom je propisano dostavljanje žalbe na odgovor, Ustavni sud smatra takav prigovor ustavnopravno neutemeljenim i navodi da svaki propust nadležnog suda, ne mora automatski voditi i povredi nekog ljudskog prava zaštićenog Ustavom i Konvencijom, a posebno ne u konkretnom slučaju, imajući u vidu da iz predmetnog rješenja o određivanju pritvora jasno proizilazi koje činjenice i dokazi koji su provedeni upućuju na osnovanu sumnju okrivljenog podnosioca, što upućuje na zaključak da u konkretnom pritvor podnosioca ustavne žalbe nije nezakonit, imajući u vidu da je riječ o jednostavnoj administrativnoj greški suda (*Nikolov protiv Bugarske, st 63; Douiyeb protiv Holandije*).

D. ZAKLJUČAK

34. Na osnovu naprijed navedenih razmatranja, Ustavni sud ocjenjuje da u razmatranom predmetu nije došlo do povrede podnosiocovog prava na ličnu slobodu iz čl. 29 i 30 Ustava i čl. 5 st. 1 c) i st.4 Konvencije, kao ni povrede pretpostavke nevinosti zajemčene čl. 35 Ustava i čl. 6 st. 2 Konvencije.

U-III br. 480/23
16. jun 2023. godine
P o d g o r i c a

Predsjednica Vijeća,
Dragana Đuranović,s.r.

